

FÖRVAR

Förvar

Hasebullah Fateh
Ylva Liljeholm

Förvar

© Hasebullah Fateh, Ylva Liljeholm och förlaget

eddy.se ab, 2019

ISBN 978-91-88929-16-7

Tryck: Holmbergs, Malmö, 2019

Inledning

Under 2015 sökte omkring 163 000 människor asyl i Sverige. Vi fick en ”flyktingkris”. Politikeruttalanden som ”Öppna era hjärtan” och ”Mitt Europa har inga gränser” visade sig skramla tomt när det verkligen gällde. 24 november samma år föreslog regeringen gränskontroller och att kraftigt inskränka rätten till asyl. Lagen klubbades rekordsnabbt igenom i riksdagen i juni 2016 och gällde retroaktivt, något som vore otänkbart inom i princip all annan lagstiftning. Lagrådet var kraftigt kritisk till både lagförslaget och hanteringen. De 23 500 ensamkommande från Afghanistan fick vänta extra länge på asylhanteringen eftersom ”lättare” fall, de som kom från det krigsdrabbade Syrien, prioriterades av Migrationsverket. Tillfälliga istället för permanenta uppehållstillstånd infördes, familjeåterföreningen begränsades kraftigt, ömmande skäl begränsades, övriga skyddsbehövande togs bort. Många som var under 18 när de kom hann bli myndiga innan Migrationsverket ens börjat hantera deras ärenden.

Sen dess har tusentals svenskar kämpat för att stödja och hjälpa de ensamkommande afghanska ungdomarna. Några har ”räddats” av den nya och hårt kritiserade gymnasielag som antogs våren 2018, men långt ifrån alla. Svenskarna har även kämpat för familjer med små barn, vissa födda i Sverige, som hotas att skickas tillbaka till ett av världens farligaste länder. De har organiserat sig i nationella nätverk som ”Vi står inte ut men vi slutar aldrig kämpa” eller ”Stoppa utvisningarna av de afghanska ungdomarna” och/eller engagerat sig lokalt. På Gotland där vi bor finns flera lokala nätverk som hjälper till med boende, samlar in pengar, och försöker organisera tillvaron för dessa människor, som sedan flera år lever i ovisshet, så att den ska bli uthärdlig. De har öppnat sina hjärtan och sina hem, precis så som politiken uppmanade dem till att göra.

2017 erbjöd vår familj en då 17-årig afghansk pojke, Hasebullah, att bo hos oss. Vi har gott om plats och jag kände Hasebullah lite grann eftersom han engagerat sig i ett filmprojekt som Film på Gotland där jag jobbar drev. Allt flöt på fint. Hasse som vi kallar honom hade bara fyra års skolgång från sitt hemland men han lyckades läsa in högstadiet och preparandkurs och började läsåret 2018/19 på naturvetenskapliga programmet på Wisbygymnasiet. Han klarade alla ämnen, fick ett A, några B och flera C i betyg. Engelskan var svårast vilket inte var så konstigt eftersom han hade begränsade engelskakunskaper när han kom till Sverige. Hasse engagerade sig redan från början i olika kulturprojekt. Han sjöng med Jens, han spelade teater med Anna-Karin och Irene, han gjorde film med Seamus, Saeed, Abdelkerim och Mohammad och vann en nationell filmtävling. Han kallar vår son August för brorsan, det skiljer bara ett år mellan dem.

Hasse fick sluta med karaten eftersom han hade problem med sitt knä, en skada han fick under flykten. Han hade ibland ont i magen och efter något år berättade han att han blödde vid toalettbesök. Inte alltid, men ibland. Läkarundersökningen han erbjuds var ytlig och gav inget egentligt svar. Vi lät det vara så.

Hasse hade i juni 2019 fått alla tänkbara avslag på sin asylansökan. Även på de så kallade verkställighetshinder som vi skickat in. Det är flera som engagerar sig i Hasse. Monica N är duktig på det juridiska. Jens peppar och drar in Hasse i olika musik- och filmprojekt. Läraren Monica W och kuratorn Yvonne på Wisbygymnasiet bryr sig fast Hasse inte är deras elev. Irene gör film av hans texter. Vi ser alla samma sak. En ung, stark, målmedveten, snäll, artig, intelligent människa som är totalt utsatt. Han är vårt ansvar nu när systemet sviker. Vi har alla börjat hjälpa honom och då kan vi inte sluta. Mats, min man, som är präst arrangerade faste- och bönevecka i domkyrkan i januari 2019 för att uppmärksamma vad som pågår. Den handlade förstås om alla drabbade flyktingar. Hasse är bara en av dem. Men han är vår.

Jag försöker i texterna som följer att rekonstruera hur det har varit att ha en afghansk ung man boende i vår familj, genom att skriva ner brottstycken från vår vardag.

I juni 2019 blev Hasebullah fängslad och så småningom satt i flyktingfängelset i Märsta. Han började skriva om sin tillvaro där. I texten skriver vi ibland flyktingfängelse, ibland förvar. Båda termerna är relevanta. Ordet förvar för tanken bort från det mänskliga. Förvarar gör man saker. På det sättet är det ett talande ord, för förvaren är konstruerade för att förneka och radera ut ditt människovärde. Flyktingfängelse är också en relevant term. Fängelse är vad det är, trots att de som sitter inlåsta inte är kriminella. Det är inte ens olagligt att rymma från ett förvar.

Här följer våra berättelser.